

de keuze der leerstof maar laten leiden door het kind, niet door ons schoolmeesterlijk verstand, dat was een der lessen en gedachten van Ligthart!

Ik vraag me wel eens af, of Ligthart dáárom niet meer succes bij de moeders dan bij de vakmensen heeft gehad. De moeders zien het concrete kind, in zijn zich natuurlijk openbarende neigingen en belangstelling, wij zien het kind als een reagens op ons onderwijs, en bepalen zijn schoolwaarde naar het meer of minder goed inwerken van ons werken op zijn verstand. Als we 't eens omkeerden, en ons zelf beoordeelden en ons onderwijs naar de invloed die het op 't kind had?

De waarheid zou dan wel in het midden liggen maar voorlopig zullen we zeker meer de subjectieve factor der kinderlike belangstelling naar voren moeten brengen.

Nu sluit ik bij dit stukje een ander aan van Nannie van Wehl dat dezelfde kijk geeft. Als men daar eens bij leest Ligtharts boek: Een zomervacantie bij de grenzen, zal men zien, hoe ook daar weer aangetoond wordt, wat de kinderen buiten kunnen leren.

R. C.

UIT DEN MOND DER KINDEREN.

Uit den mond der kinderen wordt de lof bereid voor het Staatsboschbeheer, dat voor zulke leerzame en duidelijke platen zorgt.

In het bosch van Houdringe zagen de kinderen, drie en vijf jaar oud, een drama.

Terzijde van een grooten mierenhoop was het.

De mieren hadden een vlinder te pakken. Rukten hem de pooten af, doorboorden de vleugels.

Sterk geïnteresseerd keken de kinderen toe. Onbewogen.

„Het hindert niet, vader”, zei Sus. „Want het is een ~~stout~~ vlinder. Zijn portret hangt op het station.”

Toen de vlinder heelemaal verdwenen was, wandelden we weer terug. De spoorlijn over. Sus voerde ons voor de groote plaat van het Staatsboschbeheer en wees het slachtoffer aan, uit de zeven of acht „schadelijke insecten voor het naaldhout.”

„Daar heb je 'm, vader,” zei ze. En ze had gelijk. Het was de nonvlinder, die eens zooveel onheil heeft gesticht.

Wat een rare kinderen ik toch heb! Ze gaan elk jaar naar buiten, vijf, zes weken, en nog nooit kon ik me verbeelden, dat het hun *lichaam* tot heil was. Ze slapen minder, en met meer moeite, en ze eten nog weer veel minder dan thuis. Ofschoon het eten hier overvloediger en vooral veel afwisselender is dan thuis. Oververmoeidheid? Wellicht, doch dan kan ik er niets méér aan doen, dan ik doe.

We houden ze zoo kalm mogelijk, brengen hen beiden, netjes ieder in een wagen, naar de bosschen, nemen hen principieel nooit mee op de uitstapjes, die wij maken — En bereiken naar het *lichaam* zóó

weinig met hen, dat ik me wel eens afvraag, of we de kinderen, *Rotterdamse* kinderen notabene, niet *opofferen* aan onze behoefte, elk jaar buiten te zijn.

Maar waar het buiten zijn dan wel goed voor is, dat is voor hun geest. Want ze vliegen eenvoudig vooruit in begrip en ontwikkeling, deze weken en elk oogenblik verrassen ze ons weer met een mededeeling, van wat ze, en meestal volmaakt juist, hebben waargenomen.

„Kijk moeder. Dat 's het vaderhart. Hij is vier jaar, tel maar. Maar het vijfde jaartje begint te komen, zie je wel?”

Mijn kleine jongen ziet, dat Suus een bos bevertjes schikt. En waarschuwt haar, als er enkele sprietten onderste boven steken:

„Pas op, Suus, die liggen met der beenen omhoog.”

Diezelfde speelt nogal eens met een lief, maar hoorsom meisje, iets ouder dan hij. De kinderen vinden haar merkwaardig „omdat ze nooit wat zegt.” Gisteravond in bed wil mijn jongen zijn mond maar niet houden. Hij babbelt zóó, dat ik hem telkens moet komen verbieden.

„Pas op. Je mag niet praten.”

En hij, gekrenkt:

„Ik moet praten, want ik kan praten. Als ik niet praat, ben ik net als Liesje.”

NANNIE VAN WEHL.

EEN KORT PROTEST.

De „Vicar of Wakefield” heeft geen ongelijk.

B.'s betoeg over salariering is een ernstige overweging waard.

Zijn hard oordeel over den ongehuwden staat, wil ik zelfs voor een groot deel onderschrijven, als hij de schuld in dezen niet in de eerste plaats zoekt bij 't individu, doch bij de gemeenschap.

Toch vind ik hem in sommige uitspraken hoogst oppervlakkig en onbillijk, vooral ten opzichte van de ongehuwd „gebleven” vrouw.

Laten we aannemen, dat bij den man 't ongehuwd blijven „in 't algemeen” meer voortspruit uit een tekort aan levensduur dan uit verantwoordelijkheidsbesef en er dus reden is hem à faire te nemen, voor de vrouw geldt zulks meestal niet.

De inrichting onzer beschaafde(?) maatschappij, de daarin heerschende zeden en wetten zijn het, die, met terzijdestelling van de primaire eischen der natuur, vele vrouwen uitsluiten van 't moederschap.

Als reactie hierop wordt in onzen tijd de vrouw opgeleid voor allerlei z.g. maatschappelijk werk — voor haar arbeid van den 2den rang — met verwaarloozing van haar voorbereiding tot moederlijke plichten — iets, wat zich ongetwijfeld zal wreken.

In den ongehuwden staat liggen de mogelijkheid tot moreelen ondergang, een tekort aan levensgeluk opgesloten, gevolgen, die niet kunnen uitblijven, wanneer de mensch door zijn instellingen 's Levens heilige ordonnantiën aanrandt.